

Jan Goossens: “We houden altijd rekening met de lokale gezondheidsstrategieën: wat bestaat er al en hoe kunnen we hierop inspelen?”

“We zoeken eerlijke, gedreven en gemotiveerde mensen”

Jaarlijks trekken zo'n 350 specialisten, verpleegkundigen, kinesisten, laboranten en andere zorgverleners voor Artsen Zonder Vakantie naar Afrika om hun kennis door te geven aan lokale collega's. Dit jaar worden 160 missies op poten gezet, volgend jaar gaat dat aantal richting 200. “Het is met frustratie en pijn in het hart dat we de vraag van bepaalde Afrikaanse ziekenhuizen moeten afweren, maar de vraag is zo groot dat we meer middelen en meer vrijwilligers nodig hebben”, schetst directeur Jan Goossens.

“Mensen verbeteren me soms nog wel eens wanneer ik zeg dat ik voor Artsen Zonder Vakantie werk. ‘Artsen Zonder Grenzen bedoel je waarschijnlijk’, is een veelvoorkomend antwoord”, lacht Jan Goossens. “Nochtans bestaan we in België al sinds 1981.”

Het ontstaan van Artsen Zonder Vakantie (AZV) gaat gepaard met een mooie anekdote. Dokter Mattelaer, een uroloog uit Kortrijk, bracht zijn vakantie door in Kameroen. Uit interesse bracht hij een bezoek aan een centrum voor personen met een handicap. De verantwoordelijke van het centrum wond er geen doekjes om en

vroeg hem in zijn volgend verlof terug te keren om kindjes te opereren. Als uroloog was hij niet de geschikte persoon, maar dr. Mattelaer vroeg hulp aan chirurg dr. De Weer en een anesthesist die hem konden vergezellen. De kinderen ontvingen het drietal met een liedje ‘Bienvenus les médecins sans vacances’. Het startsein was gegeven, de teams en de bezoeken breidden uit.

AZV is actief in zeven Afrikaanse landen die door de Verenigde Naties worden beschouwd als de ‘minst ontwikkelde’. Het gaat om Benin, Burkina Faso, Burundi, D.R. Congo, Kameroen, Rwanda en Tan-

zania. “De nood in Afrika is zo groot dat we ons daar voorlopig toe beperken. Je kunt je beschikbare mensen en middelen immers maar één keer inzetten. We krijgen wekelijks nog nieuwe vragen van ziekenhuizen. Het is met frustratie en pijn in het hart dat we hierop niet altijd kunnen ingaan.”

De missie van de organisatie is het niveau van de gezondheidszorg op te krikken door Afrikaanse artsen en verpleegkundigen op te leiden. “We gaan echt voor ‘learning by doing’. Wanneer onze Belgische artsen opereren, moet er telkens een lokale arts, verpleegkundige en anesthesist

bij betrokken worden. Onze organisatie is niet permanent ter plaatse, zodat de verantwoordelijkheid steeds bij de lokale staf blijft. Wel staat ons vast personeel voortdurend met hen in contact. We willen niet aan substitutie doen en de bevoegdheden van de lokale overheden overnemen. We houden altijd rekening met de lokale gezondheidsstrategieën: wat bestaat er al en hoe kunnen we hierop inspelen? He-las blijven heel wat lokale initiatieven vaak dode letter.”

Gezocht: gemotiveerde vrijwilligers

Op het bureau van Artsen Zonder Vakantie in Mechelen werken tien betaalde medewerkers en veertig vrijwilligers. Daarnaast zijn er zo'n zeshonderd vrijwilligers beschikbaar voor het terreinwerk. Driehonderd daarvan zijn artsen-specialisten (gynaecologen, orthopedisten, pedia-

ters, anesthesisten, urologen, algemeen chirurgen...); de anderen zijn verpleegkundigen, vroedvrouwen, kinesisten, laboranten... Vorig jaar gingen 340 vrijwilligers mee op missie. Een omzetting van de virtuele inzet van die vrijwilligers in 2009 komt neer op zo'n 3,3 miljoen euro: een cijfer om u tegen te zeggen. “Toch hebben we nog meer handen nodig. We zoeken mensen met minstens drie jaar ervaring – ervaring in Afrika is een pluspunt, maar geen must – en een bepaalde specialisatie. Kandidaten moeten minstens twee à drie weken beschikbaar zijn en een degelijke kennis van het Engels en het Frans hebben. Bovendien testen we

altijd de motivatie van onze vrijwilligers. Ze moeten om de juiste redenen vertrekken. We zoeken eerlijke, gedreven en geëngageerde mensen.”

Teams die naar Afrika vertrekken bestaan meestal uit drie vrijwilligers: een chirurg, een anesthesist en een operatieverpleegkundige. “Maar dat kan variëren. Bij projecten die focussen op moeder- en kindzorg is de aanwezigheid van een vroedvrouw heel belangrijk. Maar het is ook al gebeurd dat een psychiater alleen op missie vertrok. Ook de nood aan psychiatisch verpleegkundigen neemt meer en meer toe.” In de teams vind je vaak een combinatie van een persoon met veel ervaring en een nieuwere kracht. “Zo hopen we onze pool voldoende jong te houden. Vorig jaar was meer dan 80% van de vrijwilligers al eerder op missie geweest. De lokale bevolking wordt daardoor ook in haar zelfvertrouwen gesterkt: ‘wij zijn voor jou belangrijk genoeg om naar ons terug te keren’, zeggen ze dan.”

Roeien met degelijke riemen

Naast vrijwilligers voorziet de organisatie het nodige materiaal zoals medische instrumenten, gespecialiseerde literatuur of apparaten voor algemeen gebruik, bijvoorbeeld operatielampen. “Ook in de keuze van het materiaal zijn we streng. Vroeger weigerden we zelden materiaal, maar dat valt deontologisch niet te verantwoorden. Hechtdraad bij Johnson & Johnson kost tien keer meer dan draad van Chinese makelij, maar toch kiezen we voor de duurdere optie. Stel dat draad van slechte kwaliteit die werd gebruikt voor een darmoperatie, kapotgaat. Dat kun je toch niet maken?”

Koken kost geld en voor medische hulpverlening is dat niet anders. “In 1997 werden we erkend door de overheid, maar we doen ook aan fondsenwerving. Daarvoor rekenen we hard op onze achterban. Onze vrijwilligers ondernemen acties om geld in te zamelen.” De vraag naar hulp stijgt. Vorig jaar organiseerde AZV 146 missies, dit jaar zijn dat er zo'n 160 en volgend jaar worden dat er om en bij de 200. “We zullen onze fondsenwerving moeten aanzwengelen en extra vrijwilligers aantrekken. Hierbij wil ik dan ook een warme oproep lanceren aan alle artsen, verpleegkundigen, vroedvrouwen, kinesisten, laboranten... Hun hulp is meer dan welkom.”

CZ

DR. HUGO DIERCKXSENS
(ORL-ARTS)

“Een bijzondere ervaring”

“Zelf ging ik nog maar één keer mee met Artsen Zonder Vakantie naar het AZ Sint-Jozef in Kinshasa. Binnenkort vertrek ik opnieuw, ditmaal naar het kinderziekenhuis Kalembe-Lembe. Ik vond het een fantastische ervaring. De inzet van de lokale bevolking is fantastisch, ze blijven gemotiveerd en zijn ontzettend dankbaar voor wat je hen komt leren. Het is voor iedere arts een bijzondere ervaring om te zien hoe ze met weinig middelen hun plan trekken. De organisatie vanuit AZV loopt bovendien gesmeerd, ze regelen de logistiek tot in de puntjes. Ik zou het echt iedere arts aanraden: we beseffen te weinig in welke omstandigheden Afrikaanse collega's moeten werken.”

Hoe kan u uw steentje bijdragen?

- Doe een gift of schrijf een doorlopende opdracht uit via 733-1000100-60.
- Maak een duolegaat of een legaat.
- Nodig een arts zonder vakantie uit in je voorziening voor een getuigenis.
- Schrijf je in voor de e-nieuwsbrief of word fan op Facebook.

Wilt u vrijwilliger worden?

Voor de teams die naar Afrika vertrekken is AZV steeds op zoek naar specialisten en paramedici. AZV neemt alle kosten op zich en zorgt voor een degelijke ondersteuning vanuit het hoofdkantoor in Mechelen.

Meer info:
www.artsenzondervakantie.be.